Duşan BAISKI

Omul scăpat în stradă

„Ce pică din cer nu-i păcat”, gândi Mariş, trecându-şi alene degetele prin păr. Numai că bucăţelele acelea îngheţate, de găinaţ de porumbel, nu-i căzuseră doar în cap, ci şi pe tejgheaua cu ziare. Îşi suflă apoi în palme, îngândurat, după care privi în sus, la streaşina unde ghicea însorindu-se o pereche de porumbei. Îi veni aşa, dintr-odată, să lase totul dracului, să se caţere pe clădirea farmaciei „Ramona” şi să-şi ia zborul. Să-şi ia zborul aşa cum şi l-a luat prăpăditul ăla de Icar, dând din aripi ca un bezmetic, şi să se prăbuşească taman în mijlocul grupului de ţigăncuşe guralive ce se vânzoleau în parcul din mijlocul străzii. Şi iar, nici el nu mai ştia pentru a câta oară, îşi surprinse privirea rătăcindu-i pe faţa verde a chioşcului de ziare de peste drum, acolo unde se zărea un graffiti revoluţionar, scris cu vopsea-spray de culoare neagră într-una din nopţile acelui decembrie sângeros: „Libertate te iubim ori învingem ori…” De luni de zile încerca să dea peste cuvântul lipsă, de luni de zile se întreba ce anume l-o fi determinat pe autor să-şi întrerupă scrisul şi nu reuşea nicidecum. Sau, mai bine zis, găsise câteva cuvinte, găsise chiar şi motive destul de plauzibile care i-au tăiat autorului elanul revoluţionar, însă cu nici unele nu era de acord.

Brusc, imaginea îi fu întreruptă. De fapt, auzind că vine un tramvai, închisese ochii. Era un joc inventat de el, un joc de-a ghicitul firmei al cărei nume se găsea inscripţionat pe tramvai. Stând astfel, cu pleoapele strânse, spunea în gând numele, pe urmă deschidea ochii şi verifica. De data asta ghicise. Vopsite în roşu cu alb, cele două vagoane aveau desenate pe ele „Marlboro”.

„«Apostrof», aveţi?”, îl întrebă un individ bine clădit cu mustaţă, îmbrăcat sportiv într-un aşa-zis costum de fâş viu colorat. Preţ de câteva clipe rămase blocat, uitându-se ba la posibilul cumpărător – bişniţar sută la sută, îşi spuse, ba uitându-se la tejgheaua lui cu ziare. Nu, el nu auzise de nicio publicaţie cu numele ăsta, dar se va interesa poate chiar la concurenţă, la Mopsu, vânzătorul de la chioşcul de ziare de vizavi. Iar când individul dispăru în mulţimea de pe stradă, îşi pipăi înfrigurat „chimirul” belgian pe care-l primise împreună cu ajutoarele de după Revoluţie şi în care îşi ţinea buletinul de identitate şi banii pe marfă.

„«Apostrof», oare ce hram poartă şi scârboşenia asta? O fi vreo porcărie cu niscaiva gagici goale ori cu manglitori şi miliţieni mascaţi în poliţişti?", se întrebă. Soarele, ieşit acum peste acoperişul anticariatului de peste drum, îi mângâia plăcut obrazul. De unde i se păru că frigul se mai îmblânzise puţin.

„Camel"? Nu, nu era „Camel", ci un „Palmolive" ce trecea zdrăngănind pe dinaintea lui. Un puşti ce se holba printr-unul din geamurile vagonului motor îi arătă limba.

„Şefu', dacă vrei cacao pudră, am pe cineva..." „Nu... nu... eu n-am ce face cu aşa ceva", se grăbi să răspundă. Pe undeva prin apropiere se găsea o fabrică de ciocolată, al cărei miros de cacao fierbinte îi tortura nările atunci când îi era foame. „Poate ceva «Carpaţi» fără filtru", zise, însă celălalt dădu neputincios din umeri şi se cărăbăni.

Din coşul chioşcului verde ieşea un firicel de fum. Mariş se cutremură cuprins de frig. Îşi suflă iar în palme. Poate de-ar avea cumpărători s-ar mai mişca, s-ar încălzi cumva şi el. Dar, ca un făcut, astăzi cumpărătorii nu-i prea veneau, de fapt nu-i prea veneau de când cu scăpatul preţurilor în trifoi. Iar cu suta îşi putea aprinde acum ţigara, aşa cu îşi aprinsese şi bunicul lui, Paia, prin anii '30, parcă, luleaua. Ferice de Mopsu, concurentul de vizavi. Că toată iarna a stat ca un belfer în colivia-i verde, la căldură, înghesuit între mormanul de ziare nevândute şi soba aceea de tablă, cu trei picioare.

Uneori, când pe el, pe Mariş, îl plesnea rău gerul, îşi strângea ziarele şi tejgheaua articulată şi se aciua pentru câte o jumătate de ceas în chioşcul lui Mopsu. Că pe Mopsu îl cunoaşte de vreo treizeci de ani, de pe vremea când jucau fotbal pe maidanele Mehalei. De regăsit s-au regăsit în toamna trecută, când fostul lui şef l-a trimis să se confrunte cu economia de piaţă şi el, Mariş, s-a apucat de vândut ziare taman lângă prăvălioara lui Mopsu. Mopsu l-a suduit de mamă, nu de altceva, dar îi strica vadul. La care Mariş l-a luat de gât şi nu i-a dat drumul până nu l-a rugat sectoristul şi i-a pus să-şi dea mâna, aşa, tovărăşeşte. Atunci s-au împăcat. Mopsu şi-a închis dugheana, au pus mână de la mână, inclusiv poliţistul, şi au cumpărat din Piaţa Iosefin un litru de vin din loză de tomate. Apoi, ca nişte bărbaţi cu scaun la cap, şi-au depănat amintirile. Astfel şi-au descoperit şi acel trecut comun.

Mopsu e băiat fin. Aşteaptă, zice, ziua „liberării", adică pensionarea. Să-şi vadă, în sfârşit, de colecţia lui de carnete de partid.

Avea, mai zicea el, chiar şi un carnet de membru al „găştii roşii castriste”. Iar pentru unul tadjik i-a dat unui moldovean de dincolo de Prut douăzeci de mărci nemţeşti. Însă, după cum se lăuda, fala colecţiei o constituia carnetul ce aparţinuse cândva primului secretar de judeţ, scăpat ca prin minune de maşina de făcut tăiţei.

„Palmolive!” Nu, „Colgate”. „Libertate te iubim…” Moscu i s-a lăudat că el cu mâna lui a scris cu spray negru lozinca aia pe chioşc, şi asta în noaptea de şaisprezece spre şaptesprezece decembrie, când a început vânătoarea de oameni prin oraş. N-a terminat-o de scris, zice, pentru că s-a speriat de o dubă plină cu miliţieni şi s-a ascuns repede în chioşc. Iar după aceea, după ce s-au cărat caraliii, a luat-o la goană către casă.

Mariş nu-l crede, numai că nu are ce face. Mopsu e băiat fin, mai ales că i-a aranjat ca după ce se pensionează, peste două săptămâni, să-i dea lui locul de vânzător la chioşc. Şi-atunci, gata cu frigul, cu mâinile îngheţate, cu lăieţii, cu nunţile matinale de câini şi cu praful dulceag din stradă. Căldurica-căldurică, bacşişul-bacşiş…

O femeie ţipă tare de tot. Că pentru o clipă încetă până şi vânzoleala fustelor colorate din parc, şi hărmălaia bişniţarilor şi hoţilor de buzunare de la intrarea în piaţă. Apoi se auzi o împuşcătură. Atunci totul parcă încremeni. În afară de un găinaţ proaspăt de porumbel, care înflori taman pe frontispiciul cu vultur bicefal al unui ziar de scandal. Revenindu-şi din surpriză, lumea din jur se precipită, femeile începură să strige, vânzătoarea de lozuri în plic trecu pe lângă Mariş valvârtej, câţiva porumbei porniră să dea roată intersecţiei de străzi, iar Mariş, scăpând o suculentă înjurătură balcanică, trase instinctiv tejgheaua mai aproape„Fără se caftesc oamenii de bişniţ de dincoace de Carpaţi cu ăia de dincolo”, îşi spuse.

Firicelul de fum ce ieşea din burlanul „TAB”-ului cel verde al lui Mopsu – îi spunea chioşcului „TAB” pentru a-l necăji pe Mopsu – se transformase într-o adevărată coloană. „Forjează, Mopsule, forjează, că mai ai paişpe zile şi te duci la carnetele tale”. Se cutremură. Tot de frig.

„«Apostrof» aveţi?” „Ce «Apostrof», dom’le, ce «Apostrof»?”, sări ca şi ars, iar imediat după aceea, pe un ton mieros, de economie de piaţă. Numai că nu-i răspunse nimeni. Fiindcă nici nu-l întrebase nimeni nimic. Fusese doar o nălucire.

Da, după două săptămâni, Mopsu va fi el. Va putea reţine şi el deoparte „Sportul” şi alte gazete, va mai câştiga şi el câta bacşiş. Iar

tejgheaua asta prăpădită, făcută din două bucăţi pliabile şi cu picioare detaşabile, o va vinde cuiva la piaţa de vechituri.

„Foc!”

„Libertate te iubim...” Totuşi Mopsu minte. Era convins că Mopsu minte de îngheaţă apele. De fapt, prima lui poreclă, da, îşi aduce foarte bine aminte, a fost „Naslung”. Lozinca aceea apăruse pe chioşc mult mai târziu, prin toamna lui ’90.

„Foc!”

Pe el îl trimitea fostul său şef să cumpere ziare pentru toată fabrica. Asta pentru că bunul obicei al cititului ziarelor la serviciu la primele ore ale zilei rămăsese şi după marile evenimente. Într-o dimineaţă, stând el la coadă până-şi numără Mopsu ziarele, un bătrânel bine, cu aere de „fost”, şi-a vârât mâna prin gemuleţul deschis al chioşcului şi l-a apucat pe Mopsu de guler, strigându-i furios: „Şi tu, Mopsule?!” Atunci au văzut cei ce stăteau la rând că pe coşmelie scrie ceva. Însă n-a dat nimeni importanţă, că începuse campionatul de fotbal şi înjuratul arbitrilor.

Chioşcul luase foc. Sticla gemuleţului pocni înfundat şi o limbă mare a vâlvătăii linse acoperişul. Oamenii se învârteau prin jurul lui precipitaţi. Îşi frecă palmele. Chiar dacă nu-i era frig şi nu mai spera la nimic. Mai mult ca sigur că Mopsu nu i-a făcut niciun fel de aranjament. Mopsu este un mare mincinos. Dar nu-i nimic. De mâine, piaţa de ziare va fi doar a lui, a lui Mariş. „Ce să-i faci, Mopsule, n-ai învins, ci te înalţi la Dumnezeu ca un hamburger cu aripioare”.

„Rothmans”, precis tramvaiul ăsta este un „Rothmans”. Nu, nu era decât un vagon de serviciu, cârpit şi peticit la ferestre cu bucăţi de placaj. Îşi freacă puternic pleoapele, supărat că, pentru o clipă, aţipise. Femeile cu fuste colorate făceau acum reclamă la „antibebi”. Iar dincolo de drum, concurenţa lui, Mopsu, prelua marfă ciondănindu-se cu şoferul furgonetei pentru nişte ziare lipsă la număr.

DUŞAN BAISKI – Luna şi tramvaiul 5 – proză scurtă – Editura Marineasa – 1994

All contents copyright © 2004. All rights reserved